

**ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 1***

**CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS THAT AFFECT
THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER NAKHON SRI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SURVICE AREA OFFICE 1**

ณัฐชนน นุรักษ์*, รัฐพร กลิ่นมาลี, วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

Natchanon Nurak, Rattaporn Klinmalee, Werayut Chatakan

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: few11554@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราชเขต 1 และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราชเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น 306 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่าโดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทุกด้าน คือด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่น ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของ

* Received December 9, 2022; Revised December 29, 2022; Accepted January 25, 2023

สถานศึกษา ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = .81^{**}$) 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการณ์ไกล ใจกว้าง รู้จักการมองภาพในอนาคตเห็นถึงโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้แสวงหานวัตกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น ด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างภาพในสมอง มีการไตร่ตรอง มองโลกในแง่ดีและกล้าแสดงออก ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ผู้บริหารการศึกษา, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The research of the Creative Leadership of school administrators that affect the effectiveness of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 research aimed to firstly, study Creative Leadership of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 secondly, study the effectiveness of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office thirdly, study Creative Leadership of school administrators that affect the effectiveness of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office and finally ,study Guidelines development of Creative Leadership of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 Research subjects were 306 teachers. The research findings were as follow 1) The overall creative leadership were having a high score. 2) the overall score of the effectiveness of schools were having a high score. 3)Creative Leadership of school administrators that affect the effectiveness of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 found that all factors of Creative Leadership which is consisted of vision, creativities, Imagination and Flexibility gave a positive sign to the school. The overall score has highly related ($r=.81^{**}$) 4) Solution of Guidelines development of Creative Leadership of schools under Nakhon Sri Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 Vision: the board of director should look for a long term strategy, always looking for an opportunity to improve the school Creativities: board of director should look for more innovation in order

to develop school Imagination; board of director should have good logic , optimistic and a good communicator Flexibility: board of director should adapt himself/herself to the surrounding people the environment

Keywords: Effectiveness, School Administrators, Creative Leadership

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แรงกดดันจากภายใน จากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบ คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัตมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำ ที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้สังคมโดยรวม สามารถก้าวทันและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดีนำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่ (วิมล จันทรแก้ว, 2555)

ความเป็นผู้นำในยุคที่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่มีความสลับซับซ้อน ซ่อนเงื่อน ผู้นำจะต้องอาศัยกระบวนการคิดและการมองที่แตกต่างจากเดิม หรือการหาเส้นทางใหม่ (Path finding) อย่างมีวิสัยทัศน์ การมองโลกในแง่ดี มีความยืดหยุ่น มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ การมองโลกในแง่ดีจะช่วยให้เรารู้สึกมีความหวังและมั่นใจในการทำสิ่งต่างๆ ที่สำคัญต้องยอมรับความไม่แน่นอน พระพุทธเจ้าสอนว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกล้วนอนิจจัง ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน เพราะฉะนั้นอย่ายึดมั่น ถือมั่น ถ้าคิดว่าจะชนะแล้วผลออกมาแพ้จะรู้สึก สิ้นหวัง แต่ถ้าเราปรับเปลี่ยนเป็นพลัง การสร้างหรือการค้นหาเส้นทางใหม่ (New path finding) อย่างมีวิสัยทัศน์ เมื่อมองไม่เห็นทาง วิธีที่จะนำไปสู่เส้นทางชัย จงอย่าท้อถอยและสิ้นหวัง

แต่ให้เปลี่ยนเป็นพลังสร้างเส้นทางหรือทางเลือกขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกหรือทางรอดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีวิสัยทัศน์ทางใหม่ที่สร้างขึ้นมานั้นควรจะเป็นทางที่ดี ที่ถูกต้องปราศจากอคติ และศีลธรรมอันดีงาม การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ความเฉลียวฉลาด และมีจินตนาการอาจเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน จงจุดประกายและดึงศักยภาพที่มีอยู่ภายในนั้นออกมา (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่ว่าสาเหตุด้วยปัจจัยใดก็ตาม การพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่จะเป็นแกนนำคอยขับเคลื่อนให้ทุกอย่างเป็นไปอย่างเรียบร้อย นั้นคือผู้บริหาร ที่จะต้องพร้อมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Seyfarth ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มคนหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้อง และส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคล (Seyfarth, J.T, 1999) ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ด้านทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้บริหารจะต้อง สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม ความสำเร็จของสถานศึกษาในที่นี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญในเรื่องของประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะการประเมินความสำเร็จของสถานศึกษาทุกแห่งที่เป็นมาตรฐานเดียวกันนั้น ประสิทธิภาพของสถานศึกษาถือเป็นมาตรฐานสำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยนี้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed methods research) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,506 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W, 1970) ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 306 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของครูและบุคลากร ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 โดยคำถามจะถูกถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็นได้อย่างอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 แล้วนำแบบสอบถามที่พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามมาจัดระบบ เพื่อนำไปแล้วมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป และ การเก็บ

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พร้อมบันทึกเสียง และภาพ เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) หาค่าสถิติ ดังนี้ 1) คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 4) ศึกษาภาวะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment coefficient of Correlation) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) 5) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.39	0.57	มาก	1
2. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.35	0.60	มาก	2
3. ด้านจินตนาการ	4.34	0.60	มาก	4
4. ด้านยืดหยุ่น	4.35	0.63	มาก	3
เฉลี่ย	4.36	0.30	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.57) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.60) ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.60)

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.32	0.45	มาก	5
2. ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน	4.39	0.40	มาก	2
3. ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.44	0.47	มาก	1
4. ด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน	4.33	0.56	มาก	4
5. ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.35	0.47	มาก	3
เฉลี่ย	4.37	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.40) ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.47) และด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.45)

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหาร	ประสิทธิผลของสถานศึกษา					
	ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน (Y ₁)	ด้านคุณลักษณะของ ผู้เรียน (Y ₂)	ด้านความพึงพอใจใน การทำงานของผู้ครู (Y ₃)	ด้านความสามารถในการ ปรับตัวและพัฒนา	ด้านการเป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้ (Y ₅)	รวม
ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	.79**	.78**	.78**	.79**	.79**	.78**
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X ₂)	.81**	.79**	.85**	.81**	.82**	.82**
ด้านจินตนาการ (X ₃)	.84**	.85**	.83**	.83**	.85**	.84**
ด้านยืดหยุ่น (X ₄)	.83**	.85**	.76**	.79**	.85**	.81**
เฉลี่ยรวม	.81**	.81**	.85**	.80**	.82**	.81**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = .81^{**}$) โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทุกด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่น

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการณ์ไกล ใจกว้าง รู้จักการมองภาพในอนาคตเห็นถึงโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ไม่หยุดนิ่ง กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทุกคนมีความรู้สึกสนใจ มุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำงานอย่างมีเป้าหมาย และทุ่มเทเพื่อคุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติ และมองเห็นภาพอนาคตในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ การคิดค้นและหาวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทางมาปรับใช้ในการ

พัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น นำมาปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์และเป็นที่ยอมรับต่อองค์กรภายนอก

ด้านจินตนาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมุมมองเป็นจินตภาพที่มองไปข้างหน้า มีความสามารถในการสร้างภาพในสมอง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือกระบวนการทำงานที่เป็นรูปแบบใหม่ ช่วยให้มีแนวทางในการบริหารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการไตร่ตรอง มองโลกในแง่ดีและกล้าแสดงออก นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จินตนาการจะต้องเกิดจากประสบการณ์และการมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญสามารถทำให้เห็นมุมมองได้ในหลากหลายทิศทาง เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานปรับเปลี่ยนตามสถานะของสถานการณ์แต่ต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนไว้เช่นกัน เปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ และความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติให้อิสระทางความคิด

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ด้านยืดหยุ่น และ ด้านจินตนาการ โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่ยังไม่คงที่ และมีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทุกปีการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนแนวความคิด ให้ทันต่อการศึกษาในปัจจุบัน อีกทั้งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มองการไกลเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น ขอเสนอแนะที่แตกต่างนำมาปรับใช้ ส่งเสริมให้ครูมีอิสระทางความคิดและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดวงแข ข่านอก, 2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านวิสัยทัศน์

แต่จากการวิจัยพบว่า ด้านจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษายังบริหารแบบเดิม ๆ ครูและบุคลากรในโรงเรียนขาดอิสระที่จะนำไปสู่

จินตนาการที่สร้างสรรค์ เนื่องจากต้องทำตามแบบแผนเดิมที่โรงเรียนกำหนดไว้ อีกทั้งผู้บริหารยังขาดการกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ต่อองค์กรภายนอก ซึ่งเป็นเหตุให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านจินตนาการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สมจิตร ชูศรีवास, 2562) ที่ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 พบว่า ด้านจินตนาการมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ในสถานศึกษายังมีการปฏิบัติน้อย การปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษายังมีปฏิบัติตามกรอบการบริหารแบบเดิม ๆ ยึดแนวการบริหารแบบดั้งเดิม จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถกระตุ้นหรือจุดประกายจินตนาการของครูในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งผู้บริหารยังขาดการกระตุ้นความคิดของครูให้เกิดจินตนาการในการวางแผนให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งเป็นเหตุให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจินตนาการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความสำเร็จของสถานศึกษาต้องขึ้นอยู่กับการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา เมื่อบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจในการทำงานงานที่ออกมาจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการที่บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดความสามัคคี มีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จดังเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่า ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้ออยู่ในระดับ “มาก” ทุกรายการ

แต่จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 คือด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น นักเรียนยังขาดความเป็นระเบียบวินัย และขาดความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่

ผ่านมาทำให้สถานศึกษาไม่สามารถเปิดเรียนได้ตามปกติ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายรายวิชาให้ชัดเจน อีกทั้งนักเรียนไม่ค่อยเข้าร่วมการทดสอบในการทดสอบวัดความรู้ระดับชาติ ทั้ง O-Net และ NT ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้อง กับงานวิจัยของ (น้ำอ้อย สุนทรพฤษ, 2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาณ์นเทศภายในโรงเรียนกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนดีศรีตำบล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = .81^{**}$) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ($r = .81^{**}$) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($r = .85^{**}$) ด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน ($r = .80^{**}$) และด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($r = .82^{**}$) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะส่งผลต่อมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดย ภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับทุกเรื่องในสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มองเห็นภาพรวมขององค์กรและมีจินตการที่มุ่งปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาให้ดำเนินไปในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่พร้อมรับกับทุกการเปลี่ยนแปลงและหาวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและส่งเสริม จูงใจให้บุคลากรแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถและมีผลงานให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ จึงจะส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ด้านวิสัยทัศน์ จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการณ์ไกล กว้าง รู้จักการมองภาพในอนาคตเห็นถึงโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการปฏิรูป การศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ไม่หยุดนิ่ง สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาดำเนินงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถและมองเห็นภาพอนาคตในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Sternberg, R. J, 2006) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วย การตัดสินใจที่ชาญฉลาดมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำหลักสูตรมาปรับใช้ได้จริง มีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์ ในการวิเคราะห์ความคิดของตนและของบุคลากรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีความสามารถในการโน้มน้าวใจบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นคุณค่าของตนเอง และทำให้ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน โดยมีการปฏิบัติด้านการกำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา วิเคราะห์บริบทสถานศึกษา มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการสื่อสารแจ้งเป้าหมายวิสัยทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ทั้งยังมีการประเมินติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นการคิดค้นและหาวิธีการแก้ไขปัญหานำมาปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ต่อองค์กรภายนอก สอดคล้องกับแนวคิด Stanley, S. E. ที่ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของผู้บริหารในอนาคต พบว่า ผู้บริหารในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ มีการศึกษาดี เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีลักษณะธรรมชาติของการเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ดีและเป็นคนที่ลักษณะเป็น ตัวเอง มีจินตนาการ ความกล้าหาญ เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งและร่วมมือในโครงการศึกษาต่าง ๆ เขา จำเป็นต้องยอมรับ ริเริ่ม กล้าที่จะทำการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อการบรรลุแนวทางใหม่ของการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

สร้างประดิษฐ์คิดค้น และกล้านำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มศักยภาพของงานที่ปฏิบัติ (Stanley, S. E., 1964)

ด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างภาพในสมอง มีการไตร่ตรอง มองโลกในแง่ดีและกล้าแสดงออก ถือเป็นเรื่องสำคัญในการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ จินตนาการจะต้องเกิดจากประสบการณ์และการมีเหตุผล สามารถทำให้เห็น มุมมองได้ในหลากหลายทิศทาง เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ (ณัฐชานันท์ พูลแก้ว, 2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการมี จินตนาการโดยภาพรวม โดยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการ บริหารงาน โดยใช้ประสบการณ์การคิดจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ การจินตนาการจะเป็น รูปแบบของการวางแผนการบริหารงานในอนาคต มีการมองหาโอกาสที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติควรคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือปรับปรุงนวัตกรรมเดิม ศึกษาดูงาน เพื่อนำมา ปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือเป็นประสบการณ์เพื่อการจินตนาการภาพขององค์กร ว่าจะเป็นไปได้ ในทิศทางใด มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเสริมสร้างความคิดและจินตนาการ ซึ่งเป็นพื้นฐาน แห่งความสำเร็จ พัฒนาระบบการคิด การตัดสินใจในการทำงานได้อย่างฉับไวและถูกต้อง เชื่อมั่นใน ตัวเอง มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเหมาะสม โดยใช้ประสบการณ์การบริหาร มีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหา กล้านำเสนอความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน

ด้านความยืดหยุ่น จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้ เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่ดีใน การทำงาน ปรับเปลี่ยนตามสถานะของสถานการณ์แต่ต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนไว้ เช่นกันเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติ ให้อิสระทางความคิด เปิดใจกว้างสำหรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำ ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (มัทนา วังณอมศักดิ์, 2550) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับผู้นำในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความ ร่วมมือ เปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ให้ความสำคัญกับความ ยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัว ความร่วมมือและความเชื่อมโยงไร้พรมแดน การสร้าง นวัตกรรม ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำในอนาคต ผู้นำยุคใหม่ต้องสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล เข้าใจผู้อื่น และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงได้ ผู้นำยุคใหม่ ต้องสร้างเครือข่ายความ สัมพันธ์ทั้งส่วนบุคคลและการทำงาน เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและความ ยืดหยุ่นในการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เปลี่ยนแปลง ยึดหลักความยืดหยุ่น ยอมรับและแสวงหาความท้าทาย เช่นการทำงานที่ไม่ถนัด ไม่คุ้นเคย การทำงานกับบุคคลใหม่ ๆ ใจกว้างและปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ กล้ารับฟังความคิดเห็น

หรือการทดลองทำสิ่งที่แตกต่างกัน ไม่ยึดติดกับแนวคิดหรือความรู้ความสามารถเดิม ๆ และแสวงหาตัวอย่างศึกษาวิธีการทำงานของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหาแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ ๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ในส่วนของประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทุกด้าน ได้แก่ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่น ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารควรมีการพัฒนาในทุกด้าน ขับเคลื่อนให้เกิดการมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ยืดหยุ่นให้แก่คนในองค์กร และประสานความร่วมมือในการปฏิบัติการให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ด้วยกัน ผู้นำต้องมีศักยภาพสูง สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จมีการเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้นำที่มีการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นผู้นำ จะทำให้องค์กรการศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกด้านควรมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีอิสระที่จะนำไปสู่จินตนาการที่สร้างสรรค์ ออกนอกกรอบไม่ยึดติดกับแบบแผนเดิม และกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาตนเองเพื่อให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ ต่อองค์กรภายนอก ชักจูงผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นผู้ตามให้ร่วมมือร่วมใจ ดำเนินการไปสู่จุดหมายที่ผู้นำต้องการได้และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ควรมี การส่งเสริม พัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในด้านจินตนาการ โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และติดตามผลการพัฒนาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบริหาร การศึกษาในบริบทต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 คือด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น นักเรียนยังขาดความเป็นระเบียบวินัย และขาดความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนเนื่องด้วย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกที่ผ่านมา ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในด้าน ๆ พัฒนาระบบสารสนเทศช่วยการเรียนการสอน การวางแผนหลักสูตร การแนะแนวและบริการ การทดสอบวัดผล เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ควรมีการสนับสนุน และให้ความรู้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยการเรียนการสอน อีกทั้งจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เกิดผลต่อนักเรียนโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐชนันท์ พูลแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- น้ำอ้อย สุนทรพฤษ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2550). รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิมล จันทรแก้ว. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมจิตร ชูศรีवास. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ในวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607- 610.
- Seyfarth, J.T. (1999). *The Principal : New Leadership for New Challenges*. NJ: Prentice-Hall.
- Stanley, S. E. (1964). The bedrock geology of the Collinsvillequad-angle: Connecticut geological and natural history survey quadrangle report. n.p. Hartford: State Library.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative leadership: It's a decision. *Journal of Leadership*, 36(2), 22-24.